

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2011. február

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Kovács László (ev. lelkész, Sand)

A hónap igéje: A teremtett világ maga is meg fog szabadulni a romlandóság szolgaságából Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára. (Róm 8,21)

Amikor elolvastam ezt az igét, az jutott eszembe, hogy életünk során hány olyan jelentős alkalom van, amire várakozunk. A kisgyermek várja, hogy több napos távollétből hazatérő szülője

táskájából milyen ajándék bukkan elő. A diák várja a tanóra végét, a tanév végét, a diploma megszerzését. A felnőtt fiatal ember várja, hogy megtalálja azt a munkahelyet, ahol kiteljesedhetnek képességei, és várja, hogy megtalálja élete párját. A szülők várják, hogy felnőtt gyermekeik és az unokák hazajöjjenek a szülői házba. Gyakran megtörténik, hogy az élete utolsó heteit élő beteg ember megvárja karácsony ünnepe, hogy még egyszer találkozhasson szeretteivel, és ezután engedi el életét.

Mindig várunk valamire. Mindannyian úgy érezzük, hogy állomásról állomásra haladunk az úton. Sokszor nehéz a várt eseményhez vezető út, meg is gyengül bennünk a kitartás, hiszen oly távolinak tűnik a cél. Majd újra erőre kapunk, haladunk tovább afelé, amire várunk. Az egyik elért célt újabb és újabb követi, hiszen valamire mindig várunk.

Pál apostol szavaiból kiderül, hogy velünk együtt az egész teremtett világ arra vár, hogy célhoz érjen, ugyanakkor ez a várakozás nem rövid vagy középtávú célokra irányul, hanem a legvégső célra. Az egész teremtett világ velünk, emberekkel együtt a mulandóságnak kiszolgáltatva él. Az apostol ezt nevezi

szolgaságnak. A mulandóság fájdalma, terhe és végső soron a halál egész földi életünkre árnyékot vet.

Lelkünk mélyén mindig vágyakozunk a mulandóság és tökéletlenség szolgaságából az örökkévalóság és tökéletesség felé. A keresztyénségen kívül a különböző vallások a maguk sajátos módján keresik, kutatják a mulandóból az örökkévalóba vezető utat. Olyan cél ez, ahová megérkezve nem vezet tovább út, hiszen a töredékesség árnyékából a teljesség fényébe érkezik meg az ember.

Ezt az utat azonban egyetlen ember sem képes bejárni. Ezt az utat egyedül Jézus Krisztus volt képes bejárni, méghozzá fordított irányban: az örökkévalóságból mulandó világunkba lépett. Eljött értünk, hogy ő maga legyen az út, hogy vele és általa végre ne csak lelkünk mélyén félszegen tapogatózva, hanem a hit és értelem bátorságával és biztonságával haladjunk a beteljesedés, kiteljesedés felé.

Van azonban egy nagy különbség az emberek és egyéb teremtmények között. Mi nemcsak a jövő eseményeként tekinthetünk a beteljesedés felé, hanem a cél, amely felé haladunk, már elkezdett megvalósulni a mi földi életünkben. A teremtett világ majd csak az újjáteremtésben lesz szabadabbá a mulandóság törvényeitől. A mi emberi életünkben azonban már most, földi utunkon elkezdődhet és működhét az gyökeresen új, amely majd az újjáterem-

téskor lesz teljessé. Ezt a gyökeresen újat a Biblia úgy említi: ISTEN ORSZÁGA. Jézus maga tanított minket így imádkozni: „Jöjjön el a te országod”. Minden alkalommal, amikor így imádkozunk, nem kevesebbet kérünk, mint hogy jöjjön el ez az ország, amely nem más, mint az újjáteremtés valósága. Ennek eljövetele nem tanításához, hitéleti szabályok megtartásához kötött, hanem személyhez kötött: Jézus személyéhez. Jézusban ma is eljön közénk célunk, melyet várunk és remélünk: az Istennel megbékélt és így helyére került ember békessége. Pál apostol ezt nevezi úgy, hogy „Isten gyermekeinek dicsőséges szabadsága”.

Isten megajándékoz minket a teljesség előízével Krisztusban, az igében, a keresztség és úrvacsora szentségében, a testvéri közösség vigasztalásában. Várakozásunk tehát nem hiábavaló, mert már elkezdődött, és a maga krisztusi útján halad szabadulásunk. Ezt az utat a még ránk vonatkozó mulandóság és a már elkezdődött örökkévalóság különös feszültségében, olykor belső harcával éljük. Akik ebben élnek, mégis Isten kegyelme csodájaként élnek és vallják, hogy a végcél, a beteljesedés, amire olyannyira várunk, már most elkezdett megvalósulni – Krisztus által, bennünk és közöttünk.

Urunk és Megváltónk! Úton lévő egyházzal összhangban kérünk, hogy már mulandó földi életünkben is teremtsd meg és naponként újítsd meg bennünk a veled való közösség, az örök élet ajándékát és örömét. Add, hogy e hitből élve örömmel várjuk a mennyi célba érkezést, és a hit, reménység és szeretet tőled kapott erejével járassuk hátralévő utunkat a mulandóságban. Ámen.

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
főbb információi, eseményei**

MEGHÍVÓ

Szeretettel hívunk minden testvérünket hagyományos

EGYHÁZKERÜLETI NAPUNKRA,

amelyet Pápán az evangélikus templomban
(Pápa, Gyurácz Ferenc u. 1.)
tartunk **2011. február 26-án** (szombaton).

**Emlékezés Payr Sándor egyháztörténész
születésének 150. évfordulójára**

Program:

- 10.00 kezdő áhítat – Ittész János püspök
- 10.30 a Gyurácz Ferenc Ev. Általános Iskola tanulóinak szolgálata
- 11.00 a megjelenő Payr Sándor emlékkötet bemutatása
– Kende K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója
- 11.15 Reformáció500 és a digitális könyvtár.
Készülés az évfordulóra. – dr. Hubert Gabriella tud. munkatárs
- 11.45 Payr Sándor életrajza – Polgárdi Sándor esperes
- 12.00 Payr Sándor bibliográfiája – dr. h.c. Keveházi László
egyháztörténész
- 12.15 Emléktábla avatása a gyülekezeti terem homlokzatán –
Polgárdi Sándor esperes és Áldozó Tamás alpolgármester
- 12.30 Ebéd
- 14.00 Püspökjelöltek bemutatkozása, fórum
a Tarczy Lajos Ált. Iskola aulájában.
- 15.30 Záró áldás

Az ebédlétszám miatt nyomatékosan kérjük testvéreinket, hogy
részvételi szándékukat **legkésőbb február 21-ig** jelezzék
a szokásos módon a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége

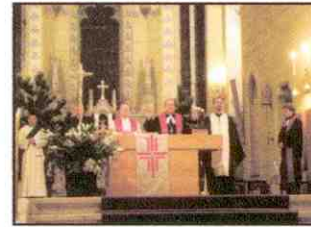
A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben történő püspökválasztás 2011. évi menetrendje:

- Március 17–27. között a püspökválasztás első fordulója
- Március 31. jegyzőkönyvek megküldésének határideje
a kerületi szavazatszámoló bizottsághoz
- Április 29–május 8. között a püspökválasztás
második fordulója (Ha szükséges!)
- Május 12. jegyzőkönyvek megküldésének határideje
a kerületi szavazatszámoló bizottsághoz

A Győri Evangélikus Egyházközség és a bécsújhelyi németajkú evangélikus gyülekezet között egy évtizeddel ezelőtt megszületett testvérgyülekezeti kapcsolat megújítása céljából január 7-én, pénteken küldöttség utazott Győrből a burgenlandi kisvárosba. A Jánosa Attila lelkész vezette delegáció találkozott az ottani gyülekezet vezetőivel, többek között Wolfgang Salzer lelkésszel, és Joachim Wleczek gyülekezeti munkatárssal. A délelőtti folyamán Erich Schrödl levéltárigazgató vezetésével megtekintették a város nevezetességeit, majd ebéd után áttekintették a közeljövőre tervezett közös programokat, találkozókat. A megbeszélésen részt vett Michael Heinrichs ágfalvi lelkész, valamint Jánosa Enikő gyülekezeti tag – a Péterfy Evangélikus Oktatási Központ képviselőjében –, Macher Sándor másodfelfülvéző és Menyes Gyula püspöki titkár is.

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke az ökumenikus imahétén hétfőn Kaposváron, kedden Székesfehérváron a római katolikus templomokban, szerdán az esztergomi bazilikában, csütörtökön Győrben a református templomban, pénteken Ménfőcsanakon a csanaki Szt. Kereszt Felmagasztalása rk. templomban, valamint szombaton a veszprémi Szt. Mihály bazilikában (képünkön) és vasárnap a répcelaki evangélikus templomban szolgált igehirdetéssel.

Fotó: Berezky Gyula

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri
gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**
Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2011. március 13-án
jelenik meg**

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Liceum)
Felelős kiadó: Tölli Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 900 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok

33. Vessző, bot, pásztorbot

A bot valószínűleg egyidős az emberrel. Az Ótestamentum megengedi, hogy ott lássuk a pásztor Ábel kezében, de Káin kezében is. Káin talán éppen Ábel lett pásztorbotjával ütötte le a testvérét. A munkaeszközből gyilkos eszköz lett. Az eszköz anyaga nem változott, de az az indulat igen, amely kézbe adta. Káin botja Káin szívbéli indulatának a meghosszabbítása és jele. Talán meg lehetne fogalmazni a közmondás („Ha Isten akarja, még a kapanyél is elsül.”) ellenpárját is: ha az ember akarja, még a segítő bot is gyilkolhat.

A bot a nincstelen vándor jelképe is. A család miatt menekülő vándorlásra kényszerült Jákob hazatérőben azzal henceg, hogy amikor elmenekült hazulról, nem volt egybe a botnál, de most gazdag emberként tér haza (1Móz 32,11). Igaz, hogy most meg gazdagsága az a bot, amellyel dirigálni szeretné Ézsau indulatát.

Az Egyiptomból való szabadulás, a kivonulás elbeszélésében különös szerepet játszik a bot. Néha alig lehet kibogozni, kinek a kezében van: Istenében, Mózesében vagy Áronban. Néha szinte azonosul Isten hatalmas kezével. Büntet vele (2Móz 8,1; 12–13), és szabadít. Bizalom jele is lehet, de a bizalmatlanságé is. Isten megharagszik Mózesre, mert Mózes kétszer üt botjával a sziklára. Bizalmatlan Isten ígéretével szemben. A második ütással be akarja biztosítani magát. A maga szándékával akarja még hatékonyabbá tenni Isten ígértét.

A „kölyöknek” minősített Dávid, a pásztorgyerek, Góliát ellen indulva is magával viszi botját. Ki is váltja vele Góliát gúnyos kacaját: „Hát kutya vagyok, hogy bottal jössz ellenem?” (1Sám 17,43). Dávid azonban nem a pásztorbotját használja fegyverként.

Jézus kitiltja tanítványai úti felszereléséből az elemőzsiszariszárnyával és a lábat kímélő saruval együtt a botot is (Mt 10,10). Ellátásukról, kiszolgáltatottságuk védelméről valaki más gondoskodik.

Nem véletlenül idézem most a 23. zsoltárt. A keresztény ember Jézus képét látja a sorok mögött. Egymásra vetül a zsolttár és János 10. üzenete. A zsolttárt olvasom és Jézust hallok. Hozzá száll a hála és a bizalom éneke: „Vessződ és botod megvigasztal engem.” Olyan gazdag ez a zsolttárvers, hogy szinte versengenek a fordítók, hogyan adhatnánk vissza ennek a vesszőnek és botnak jelentés-gazdagságát. „Botod, pásztorbotod biztosságot ad.” (Rk. fordítás) „Oltalmazol és vezetsz” – hangzik egy másik értelmezési kísérletben.

A pásztorbot szimbóluma ősrégi. Egyiptom fáraósobrain, a mellen keresztbe tett kezekben együtt jelenik meg a pásztorbot és a sokágú korbács. A gondoskodó hatalom és a kíméletlen uralom jeleként. A jó Pásztor botja az utánunk nyúló, irgalmas hatalma felé terelő szeretetének a szimbóluma. A fáraó botja muzeális emlék, turisták számára való látványosság. Jézus Krisztus pásztorbotja azonban ma is „működik”. Igaz, hogy az egyházművészet alkotásaiban a pásztorbotnál is fontosabb hangsúly esik a jó Pásztor vállára: hordozza a kifáradt, erőtlen, talán meg is sebesült, megtalált bárányt. Egyházkerületünk pecsétjén is ezt látjuk. Érdekes, hogy a pásztorbot helyett a termést szelelő, a búzát a polyvától elválasztani segítő szórlólapátot tartja kezében.

A pásztorbot korán lett keresztény szimbólummá. Először a szerzetes apátok kezében. Egyesek bot, keresztvégeződéssel. De a kereszt vízszintes szára enyhén lefelé hajlik. Rá lehet támaszkodni. A XI. században a pásztorbot feje kampóba görbül a mentő,

„gödörből” kihúzó szeretet jeleként. A kampó néha kígyófejben végződik, a legyőzött gonosz jeleként.

A pásztorbot szimbolikáját talán az a XII. századból való elefántcsont fejű remekmű fejezi ki legjobban, amelyen a kampó görbületén lecsúszó, zuhanó emberalak felé egy másik ember nyúl két kézzel, megjelölve a vesztébe zuhanót kereső és megmentő Krisztust. VI. Pál kezében láttuk azt a pásztorbotot, amely látványában is feledteti a barokk tobzódó gazdagságát, ékkövekkel díszített ötvösművészeti pásztorbotalkotásait. Az egyszerű bot enyhén előrehajló vége tulajdonképpen feszület. Egyértelművé teszi, hogy ki és hogyan jó pásztor.

Evangélikus területen a skandináv egyházak püspökei kezében láthatjuk a pásztorbotot, örökölt régít és mai, egyszerűségükben is Krisztusra és szolgálata természetére utaló remekeket. Német területen Hannover püspöke, aki a reformációkor evangélikussá lett Loccum ciszterciata monostorának apátja is, visel pásztorbotot.

Magyarországi Evangélikus Egyházunk püspökeinek ugyan nincsen pásztorbotja, de a püspöktitkás kérdése, valamint a püspöki eskü szövegében felfénylik a pásztorbot szimbolikája: „Egyházkerületünket lelkipásztori szeretettel kormányzom, a felügyeletem alá tartozó lelkesítveim és munkatársaimat szolgálatukban támogatom, testvéri közösségüket építem, a liturgia rendjén és az igeszolgálat tisztaságán öröködöm, egyházi életünk jó rendjét és békéjét a nekem adott isteni kegyelem és emberi erő mértéke szerint hűséggel szolgálom. Isten segítsen erre. Amen.”

Egyházkerületünk püspökválasztási folyamatában könyörögjünk azért, hogy a pásztorbot jelképessége, tárgyi kellék nélkül is beszédes jel legyen gondolkodásunkban.

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Payr Sándor, a dunántúli egyháztörténész II.

Út a katedráig

Gyermekkoráról nem sokat tudunk. A pápai népiszkolából, amelyet látogatott, *Tompa Zsigmond* tanítójáról emlékezik kedvesen. Tizenegy éves volt, amikor *Gyurátz Ferenc* pápai lelkész lett. Így ő már a népiszkolában Payr hitoktatója is volt. „Katonai fegyelem alatt álltunk, annyi bizonyos, de sok szépet is tanulhattunk. Szégyen lett volna nem tanulni” – vallja egy írásában.

A népiszkola után a középiskola következett, ebben az időszakban Payr Sándor a pápai református kollégium lakója volt, annak szelleme is nyilván hatott későbbi életére. Nyolc osztályon keresztül ismét Gyurátz volt a vallástanára, a hittanórák és egyéb egyházi alkalmak felejtethetetlen hatással voltak az ifjúra. Innen a tisztelet, „rajongás” és később Gyurátz életrajzában megírása. Minden biztonnal a református kollégium, a vallástanára és lelkipásztorja példája együtt hathatott abban, hogy ő is úgy döntött még

az érettségi vizsga előtt: az egyház Urának szolgája akar lenni.

1882–1885 között volt a soproni teológiai akadémia hallgatója. Ideérkezésére emlékezve írja később: „Boldogult apám ... kocsin hozott fel Pápáról teológusnak Sopronba. Balfőn állomást tartottunk. Elvezetett egy kúthoz. Éktelen szagos, kénese vize volt, egy kortyot sem tudtam belőle lenyelni. Ő pedig a kút fölé hajolva, mohón és sokat ivott belőle, mint kisgyermek az anyatejből. Most megértem. A szülőföld édességét szívta belőle.” Ez a mondat nemcsak a szülőföld szeretetéről, hanem az akkori utazás körülményeiről is tanúskodik. Sopronban három évig tartott a „bölcsező-teológiai képzés”, ahogyan akkoriban nevezték. Szorgalmas tanulására, de anyagi körülményeire is vonatkozhat mondata: „az ősi Fabricius-ház második emeletére kerültem nevelőnek a Mesterházy fiú mellé.” Ekkor már eljegyezte magát az egyháztörténéssel is. Soproni ta-

nulmányait befejezve a bázeli egyetem ösztöndíjára jelentkezett. Figyelemreméltó Karsay Sándor püspök néhány mondata a bázeli ösztöndíjjal kapcsolatban: „Az ifjú ajánlatára csak azt jegyzem meg, hogy jelen teológusaink közt kétségtelenül a legjelesebb. Atyja szegény köteles Pápán. Unokája az egykori balfi lelkésznek. Egy igen jeles egyházi férfit várok belőle, mert ahhoz minden nemes tulajdonsággal bír.” Sikerült is kijutnia, az 1885/86-os tanévet töltötte itt.

A huszonöt éves fiatal embert Karsay Sándor püspök 1886-ban szentelte lelkésszé Győrben. Ezután jöttek a kápláni évek: 1886 szeptemberétől 1887 márciusáig Sárváron, majd 1887 márciusától 1888 májusáig Győrött volt segédlelkész. Nem tartom véletlennek a győri szolgálatot a püspök mellett, Karsay püspöknek előbb idézett ajánlóleveleire gondolva.

(Folytatás az 7. oldalon.)

